

קדושת לוי – שבת שובה

פרשת וילך, שנת תשע"ג

ק"ק בית אברהם

יסוד התשובה: צריך להאמין – באמונה שלימה – שבכל רגע הוא כברי' חדשה ממש!

1) ספר טעמי המנהגים – תשעה באב, הערה לאות תרל"ט, עמ' רפח-רפט

בספר אמרי צדיקים כתב בשם הרב הצדיק הקדוש מוה' לוי יצחק מבארדיטשוב זצוק"ל וז"ל. הגה מגילה זו היא א' מחמשת מגילות הקדושות. ולכאורה לעתיד לבוא בב"א יעשו על המגילה זו שהחיינו. ואיך יקראו המגילה הזאת בנחת בט"ב? וכתב, שיקראו את המגילה בזה הלשון, "איכה", עד עכשיו היתת ישיבתה בדד העיר, ועכשיו "רבתי עם". "שרתי במדינות היתה למס", פי' ועכשיו נותנים כל האומות מס לישראל. "בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה" עד היום. ועכשיו "אין לה מנחם", היינו המדה של "אין" מנחם לה. ונקראת כל המגילה בדרך זה בתענוג גדול מה שאין הפה יכול לדבר, ומשום הכי יהיה שייך ג"כ הברכה של שהחיינו. על אופן זה תהיה כל המגילה, ונוכה בב"א.

2) מגילת איכה – פרק ה, פסוק כא

הַשִּׁיבֵנו ד' אֱלֹהֵיךָ [ונשוב], חֲדָשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם.

3) קדושת לוי – מגילת איכה, ד"ה או יבואר השיבנו, עמ' שעג¹

או יבואר, "השיבנו ד' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם." ויש דקדוק מאי "כקדם"? ויבואר על פי המדרש "ועתה ישראל מה ד' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה" (דברים י, יב), ואיתה במדרש (ב"ר כא, ו) אין "ועתה" אלא תשובה, ופירושו כך הוא, משום דכל אדם ואדם מישראל מחויב להאמין באמונה שלימה שבכל רגע ורגע מקבל חיות מהבורא ברוך הוא, כמו שדרשו (ב"ר יד, ט) "כל הנשמה תהלל" (תהלים קנ, ו) כל נשימה ונשימה תהלל י-ה, שבכל רגע החיות רוצה לצאת מן האדם² והקב"ה שולח לו בכל רגע חיות חדש. נמצא לפי זה מהני תשובה לכל אדם, כי בעת שעושה תשובה מאמין שהוא כעת בריה חדשה (עי' רמב"ם פ"ב מתשובה ה"ד), ובזה השם יתברך ברוב רחמיו אינו מזכיר לו עונות הראשונים, אבל אם חס ושלום אינו מאמין בזה, חס ושלום לא מהני התשובה. וזה פירוש המדרש אין ועתה אלא תשובה, כיון שהוא מאמין שהוא עתה בריה חדשה מהני לו תשובה. וזהו פירוש הפסוק "השיבנו ד' אליך ונשובה", ואיך נשובה? "חדש ימינו כקדם". ובו יבואר הגמרא (סנהדרין צח.). אימתי אתי מר³? אמר ליה היום כו' היום אם בקולו תשמעו, כשתהיו על בחינה הזאת שבכל יום נעשה בריה חדשה.

4) קדושת לוי – ליום הכפורים, ד"ה ענין הפרישה, עמ' תכה

כי האדם צריך להעלות על מחשבתו תמיד, שבכל רגע ורגע הבורא ברוך הוא ברוב חסדיו וברוב רחמיו נותן לו חיות חדש, וכל רגע ורגע הבורא ברוך הוא מחדשו. וזהו דאמרין בגמרא (עי'

¹ הוצאת מכון קדושת לוי, שנת תשנ"ו.

² עיין בקדושה לפורים, קדושה שלישית, אות ג', וז"ל: "וגדולה מזו צריכין להאמין, שהאל-ל מחדש את עולמו בכל רגע, כמו שדרשו חכמינו ז"ל (ב"ר יד, ט) כל הנשמה תהלל י-ה (תהלים קנ, ו) על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה, כלומר שבכל נשימה ונשימה הולכת הנשמה אליו יתברך שמו ורצונה לצאת מהגוף, רק שהשם יתברך מחזיר אותה. והוא בסוד (יחזקאל א, יד) "והחיות רצוא ושוב", שהחיות של כל העולמות העליונים והעולם התחתון הולכת וקוספת אליו יתברך שמו בכל עת ובכל רגע, והשם יתברך מחדש אותה בכל עת ובכל רגע" עכ"ל.

³ כך שאל ר' יהושע בן לוי את משיח

ב"ר יד, ט) כל הנשמה כו' (תהלים קנ, ו), על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה, דהיינו שבכל רגע הנשמה רוצה לצאת ממנו, והקב"ה ברוב רחמיו בכל רגע ורגע משגיח על האדם, ומרחם עליו ואינו מניח להנשמה לצאת ממנו. **ונמצא לפי זה, כשאדם מעלה על מחשבתו תמיד הבחינה הזאת, הוא בכל רגע ורגע בריה חדשה, ויש לו התלהבות לעבודת הבורא ברוך הוא, כי לדבר החדש והמחודש יש התלהבות, וכיון שהוא נעשה בכל רגע ורגע מחודש יש לו התלהבות גדולה לעבודת הבורא ברוך הוא.** ויש אדם שאינו מעלה על מחשבתו הבחינה אמיתית הזאת, ומעלה על מחשבתו שחש ושלוש אין הקב"ה מחדשו בכל רגע ורגע, ומעלה על מחשבתו כיון שברא אותו הקב"ה בתחילה שוב אינו מחדש אותו בכל רגע ורגע, ולזה אין לו התלהבות לעבוד את הבורא ברוך הוא, כי דבר תמידי אין תענוג כלל, ומחמת זה לפעמים נופל ממדריגתו, ואחרי זה כשמתחיל לעבוד את הבורא יש לו התלהבות גדול.

5) מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב

ואמר רבי יצחק: **ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם, אלו הן: צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה.** צדקה - דכתיב "וצדקה תציל ממות" (משלי י), צעקה - דכתיב "ויצעקו אל ד' בצר להם וממצקותיהם יוציאם" (תהלים קז), **שינוי השם - דכתיב "שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה" (בראשית יז), וכתיב "וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן", שינוי מעשה - דכתיב "וירא האלקים את מעשיהם" (יונה ג), וכתיב "וינחם האלקים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה" (יונה ג). ויש אומרים: אף שינוי מקום, דכתיב "ויאמר ד' אל אברם לך מארצך" (בראשית יב), והדר "ואעשך לגוי גדול".**

6) ריטב"א (שם)

ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם. **פי' שינוי השם שמשנה שמו שאינו האיש בעל העבירות כדי שלא יזכירוהו לרעה, ובר מהכי דבטיל ונפיק מאצטגנינות דיליה כדרך שאמר באברהם (שבת קנ"ו א').** שינוי מעשה. פרש"י שב מרעתו, ולא נהירא דהא פשיטא שאם אינו שב מדרכיו כטובל ושרץ בידו הוא שאין מועיל לו שום תשובה, והנכון שאפילו מעשים של רשות שאינם הגונים קצת הוא משנה כלומר שהוא אדם אחר לגמרי, (ומאי) [והיינו] דמייתי תלמודא ראייה מדכתיב וירא האלהים את מעשיהם וכי שבו מדרכם הרעה.

7) רמב"ם – הלכות תשובה, פרק ב, הלכה ד

מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים, ועושה צדקה כפי כחו, ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו **ומשנה שמו כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותו המעשים, ומשנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון מפני שגורמת לו להכנע ולהיות עניו ושפל רוח.**

8) מסכת עירובין דף יג עמוד ב

תנו רבנן: שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים: נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. **נמנו וגמרו: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא – יפשפש במעשיו.** ואמרי לה ימשמש במעשיו.

9) דבש השדה – אות כט (הובא לביהד"פ ע"י ר' צבי יחזקאל מיכלזאהן זצ"ל)

שמעתי מאיש אחד ששמע מפה קדוש הרב הצדיק הקדוש ר' לוי יצחק בעל מחבר קדושת לוי זצלה"ה, שאמר פעם אחת על דברי חז"ל על פלוגתא דבית שמאי ובית הלל בענין טוב שלא נברא וכו', עד נמנו וגמרו טוב שלא נברא משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו (עירובין דף יג:), **והיה מדקדק בתיבת "ועכשיו". ואמר הוא הקדוש, כי בכל נשימה ונשימה שאדם מנשם**

ברוח פיו החיות הולך ממנו, ובכל פעם בא לו חיות חדש מהבורא כל הנשמות. ובכל פעם שהחיות הולך ממנו למקומו ולשרשו לפניו יתברך אזי מעיינים שם בהבל הזה מה פעל ועשה בזה העולם אם טוב טוב, וגם כן ח"ו אם להפך, אזי בוודאי מידת הדין נותנת באם ח"ו רואים שם ההבל הנעשה באיזה דיבור לא טוב נגד רצון הבורא. אזי ח"ו שוב לא להחזיר לו הבל חדש. אולם עכ"ז רחמיו וחסדיו של הקב"ה מרובים על בריותיו בכל עת וככל רגע תמיד. וכביכול הוא יושב ומצפה אולי הפעם הזאת יעשה תשובה ויביא לפניו הבל קדוש וטהור. ונמצא שכל עת ורגע ממש הוא ברי' חדשה ממש והכל בחסד הא-ל הטוב. וכעת מה יפה ונעים דברו חז"ל בתיבת "ועכשיו" כי בכל עת ורגע שייך שפיר לומר "ועכשיו שנברא" אשר יחזק כל אדם אי"ע לפשפש במעשיו בכל עת ורגע השם יזכינו.

10 שיחות הר"ן – אות מח (ר' נחמן מברסלב זי"ע)

ספר הרבה מענין גודל היראה והקדשה שהיה לו בילדותו שהיה זריז וקדוש מאד ואמר שהיה מתחיל כמה פעמים ביום אחד הינו שהיה מתחיל להיות איש פשוט, שמעתיה יעבד את השם יתברך ואחר כך באותו היום עצמו נפל מזה ונפל לתאוות אכילה וכיוצא וחזר והתחיל באותו היום פעם אחר שמאותו השעה היה איש פשוט וכו' ונפל וחזר והתחיל מחדש וכן היה כמה פעמים ביום אחד, וכבר שמענו ממנו כמה פעמים שהיה לו כמה התחלות שבכל פעם התחיל מחדש לעבד את ד' וזהו כלל גדול מאד בעבודת ה' לבל יניח עצמו לפל חס ושלוש מחמת שגפול מאיזה עבודה או מתפילה בכונה או שגפול למקום שגפול חס ושלוש עם כל זה יחזק את עצמו בכל האפשר ויתחיל בכל פעם מחדש כאלו היום התחיל להתקרב להשם יתברך ואף אם יהיה כן כמה פעמים דהינו שהיה לו חס ושלוש, כמה וכמה נפילות מעבודתו יתברך עם כל זה יתחיל בכל פעם מחדש אפילו כמה וכמה פעמים ובלא זה אי אפשר להיות איש פשוט באמת ולהתקרב להשם יתברך באמת...

11 מסכת אבות דרבי נתן - פרק כז, פסקה ג (ע"פ הקדמת ספר שמירת הלשון)

הוא היה אומר [רבי יוחנן בן דהבאי] אל תרחק עצמך ממדה שאין לה קצבה וממלאכה שאין לה גמירא. משל למה הדבר דומה לאחד שהיה נוטל מי הים ומטיל ליבשה ים אינו חסר ויבשה אינה מתמלאה. היה מקצר בדעתו אמרו לו ריקה מפני מה אתה מקצר בדעתך בכל יום טול שכרך דינר של זהב.

12 שפת אמת – פרשת קרח, שנת תרמ"ז

במשנה כל מחלוקת שהיא לש"ש סופה להתקיים זו מחלוקת שמאי והלל, ושאינה לשם שמים מחלוקת קרח כו' וכן הוא בזוה"ק דפליג על שבת שנקי שלום ואחיד במחלוקת ע"ש. כי בודאי יש מקום לחילוקי דעות שנמצא בבני"ש כמ"ש כשם שאין פרצופיהם שוה כך אין דיעותיהם שוות. והענין עפ"י מ"ש א"ז מו"ר ז"ל על המשנה אם אין אני לי מי לי, כי כל אדם נברא לתקן דבר מיוחד שאין אחר יכול לתקן, וכן בכל זמן וזמן מיוחד תיקון אחר. עכ"ז כשאני לעצמי מה אני שצריך כל אחד לבטל חלק פרטי שלו אל הכלל ע"כ דפח"ח.

13 יסוד העבודה – חלק ד, פרק א, אות ג (ר' אברהם מסלאנים זי"ע)

והנה עדי"ז נראה לפרש את כל המאמר של הלל. ובהקדם מה שכתב עוד האריז"ל בזה אשר בשם הו"י ב"ה יש בו ששים רבוא צרופים בסוד חליפות הא"ב וגימטריא, וכן יש ג"כ בתורה ששים רבוא אותיות, וכן בכלל ישראל הם ששים רבוא. וא"כ כל אחד מישראל הוא נגד צירוף אחד מהשם ונגד אות מהתורה והוא נפש אחת בישראל. ולכך כדי שיושלם האדם צריך הוא לכלול אי"ע תמיד בכל עבודותיו עם כלל ישראל שעיי"ז יהי זוכה אליו המשכת האור מהשם הו"י ומהתורה כולה המאירים בכלל כל ישראל שהם נחשבים ששים רבוא, וזהו מאמר הלל אם אין אני לי מי לי שאין אדם אחר בעולם שיהי הוא יכול לתקן את כל העבודות השייכים

עלי לתקנם. ובכ"ז כשאני לעצמי ואינני כולל א"ע בכלל ישראל מה אני. "ואם לא עכשיו" בשעה זו המגיע אלי עתה, "אימתי" מפני שאין שעה אחת דומה לחברתה.

14) קול אליהו – פרשת ראה, אות קח⁴ (הגאון מווילנא זצ"ל⁵)

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה". הנה מה שאמר "נותן" ולא אמר "נתתי" יבואר דאם אמר נתתי הו"א שהבחירה הניתנת לאדם לילך בדרך טוב הוא דוקא בתחלת הבחירה, אבל אם בירר לו דרך הרע אין לו תקנה אף אם בירר לו אח"כ דרך הטוב לכך אמר הכתוב נותן והוא לשון הווה פי' שאמר הקב"ה שכל ימך עד תשלום ימך יש לך ברירה לבחור בדרך הטוב אפילו עד יום המיתה, ואם אמר יאמר האדם מה תקנה יש לי אם הייתי רשע עד הנה, מה אעשה עם העבירות שעשיתי ואין לי תקנה, לכן אמר הכתוב "היום" שהבעל תשובה הוא כקטן שנולד רק שיעשה אח"כ תשובה וילך בדרך הטוב מכאן ולהבא, ואם עוד אמר יאמר האדם מה אעשה עם היצה"ר שכופה אותי. לכן אמר הכתוב "אנכי" פי' אנכי אהי עמך ואל תירא מן היצר כמאמר חז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום והקב"ה עוזרו, ואם עוד אמר יאמר האדם אולי לו טוב הוא הדרך שמרצה אותי בכל מיני רצונים כדרך המוכרים סחורה שמרצים להלוקחים בכל מיני תחבולות אם יש להם סחורה גרועה לכן אמר הכתוב "לפניכם" פי' הדבר הזה הוא לפניכם אין אני מכריח אתכם, לכן לא אמר לכם רק לפניכם, ואילו עוד אמר יאמר האדם דזהו כשיש בעולם צדיקים אבל מהו אם אני לבד אברור לי דרך הטוב מה אני, לכך אמר הכתוב "ראה" בלשון יחיד ולא אמר ראו בלשון רבים אלא ר"ל ראה לפניך ואל תשגיח על העולם.

15) שמות (יתרו) – פרק כ, פסוק ב; דברים (ואתחנן) – פרק ה, פסוק ו

אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלקים אחרים על פני.

16) פרי צדיק – פרשת ואתחנן, אות ה (ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע)

וענין של זכרון יציאת מצרים שהוזהרו עליה כמה פעמים, הוא כדי שלא יפול האדם בעצמו אחרי שיחשוב וידע נגעי לבבו ושלא יתיימש חס ושלוש. על זה בא זכירת יציאת מצרים שאף שהיו משוקעים שם בקליפה כל כך כעובר בבטן אמו, מכל מקום הוציא ד' אותנו משם וכן יעזור ד' יתברך לכל מי שירצה לשוב באמת. וכמו שאמרו (שיר השירים רבה ה, ג) בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני אפתח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו. ואומרים בשם הבעש"ט זצ"ל אך שהחודה של מחט יהיה מפולש מעבר לעבר עד מעמקי הלב. וזה הענין שהוזכר במאמר "אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". ורבים הקשו, למה לא אמר אשר בראתי שמים וארץ? והרמב"ן ז"ל כתב שביציאת מצרים נכלל מציאות ד' וחידוש העולם והשגחה עיין שם. ולפי הנ"ל הוא כי במאמר אנכי שהוא כנגד כתר עליון כמו שמובא (זוהר ח"ג רנ"ו, ב) אנכי ביה כ' כתר וכו' שזה מורה שישראל קשורים בשורש, לזה נזכר יציאת מצרים להורות שאף מי שמשוקע חס ושלוש בכל מקום שהוא, מכל מקום זרע ישראל לא ידח ממנו נדח מאחר שקשורים בשורש בד' יתברך ואם אך ירצה לשוב לד' ולדבקה בו יעזרו ד' יתברך כימי צאתנו מארץ מצרים.

17) תלמוד ירושלמי מסכת ביכורים - פרק ג, הלכה ג

ר' זעירא הוון בעיין ממניתי' ולא בעי מקבל עלוי, כד שמע ההן תנייא תני: חכם חתן נשיא גדולה מכפרת, קביל עלוי ממניתייה.

⁴ וע"ע בספר המאור הגדול, פרשת ראה עמ' שמה

⁵ מלוקט ע"י ר' חנוך העניך ערזאהן זצ"ל, בעהמח"ס חנוכת התורה

18) מדרש האתמרי – דרוש ב, דף יא: , ד"ה ובוזה מתיישב (ר' אליהו הכהן מאיזמיר⁶)
 ועוד יש לפרש אמר "יוצר האדם" ולא אמר "אשר יצר" משום שבעל תשובה כקטן שנולד דמי
 והוא בריה חדשה, וידוע שהחתן מתכפרים לו עונותיו כמו שדרש ר' חמא ב"ח כיון שאדם
 נושא אשה עונותיו מתפקקים שנאמר "מצא אשה מצא טוב וכו'". **לכן אמר "יוצר האדם"**
כלומר עכשיו שנושא אשה שעונותיו מתכפרים יוצר אותו יצירה מחודשת שהוא כקטן
שנולד.

19) שמות (כי תשא) – פרק לב, פסוק ד (ע"פ ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע⁷)
 וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּצַר אֹתוֹ בַּחֲרִט, וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסַּכָּה; וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָעֵלּוּךְ
 מֵאֲרָץ מִצְרָיִם.

20) משנה מסכת תענית - פרק ד, משנה ח
 ...וכן הוא אומר "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו
 וביום שמחת לבו" (שיר השירים ג), "**ביום חתנתו**" - זה מתן תורה, "וביום שמחת לבו" - זה
 בנין בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו.

21) רש"י - מסכת תענית דף כו עמוד ב
 זה מתן תורה - יום הכפורים, שניתנו בו לוחות האחרונות.

גמר חתימה טובה!

⁶ בעל "שבט מוסר"

⁷ הובא בספר **כמוצא שלל רב**, ימים נוראים עמ' רסח.